

COSINZEANA

REVISTA
LITERARĂ
ILUSTRATĂ
REDACTOR: ȘEB.
BORNEMISA

ANUL I.

Orăștie, 15 Decembrie 1911.

Nr. 5.

Cuprinsul:

Ilarie Chendi: Cum cred că ar trebui să fie „Cosinzeana“.

Victor Eftimiu: În țara ta (poezie).

Mih. Gașpar: Sub Stefan-Vodă (nuv. ist.)

A. Cotruș: Spre alte zări... (poezie).

V. Stoica: Povestea lui Muhammad Din (trad.)

Radu Mărgean: Intim (poezie).

T. Liviu Blaga: Influența frigului și a căldurii asupra vieții.

T. Murășan: În serile târzii de toamnă (poez.)

Gavril Todica: Topire și disolvare.

SPICUIRI LITERARE:

D. Anghel: Scrisorile.

FLORI DE-O ZI:

V. Stoica: Maurice Maeterlinck. O lume care dispare.

ILUSTRAȚII:

Maurice Maeterlinck; Tolstoi; Chip din izbucnirea Vezuviului; Cea mai înaltă casă din lume, în New-York.

RÂNDURI MĂRUNTE.

SCRISORI DELA REDACȚIE

GHICITURI ILUSTRATE

BIBLIOGRAFIE

Prețul unui exemplar 30 bani.

— Pentru străinătate 50 bani. —

AVIZ!

 Numărul de Crăciun al „COSINZENEI” va apărea foarte bogat, cu colaborarea multor din cei mai buni scriitori ai noștri, — *și se trimite ca număr de probă tuturor acelor ce ne vor comunica adresa lor până o săptămână înainte de Crăciun.*

În acelaș număr va fi și avizul de abonament pentru anul viitor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din

„Biblioteca scriitorilor dela noi”,

în care se vor tipări rând pe rând toți scriitorii români din Ardeal, Țara Ungurească și Bănat, morți și în viață, a apărut întâiul număr:

ALEXANDRU CIURA: AMINTIRI

Volumul are 264 pagini și cuprinde 27 nuvele, a căror subiect e luat din viața nenorociților noștri morți din Munții Apuseni și din viața autorului. Bucățile sunt scrise în o limbă neaoșă românească și cu multă putere și limpezime, că fiecare bucată te captivează, și-ți lănțuie interesul, procurându-ți o rară mulțumire sufletească.

De mult n-a apărut la noi la Români o carte așa de frumoasă și aparăția ei, mai ales, că-i tipărită la noi în Ardeal, și e frumos tipărită, e adevărat eveniment pentru literatura noastră națională din Ardeal.

Se poate comanda dela „*Librăria Națională*” S. Bornemisa, Orăștie (Szászváros), în editura căreia a apărut. Prețul unui ecemplar e *cor. 1.60 + 20 bani pt. porto*. La comande de peste 10 ecsemplare se acordă un rabat cuvenit!

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

CUM CRED, CĂ AR TREBUI SĂ FIE „COSINZEANA“

— SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE —

ILARIE CHENDI

Mi-ați făcut și mie onoarea, dle redactor, să mă poftiți să vă dau câte o contribuție pentru revista d-voastră, apărută de curând. V'am făgăduit asta cu drag, pentru motivul, că îmi e cunoscut, din experiență, un fapt: anume, că orice pornește din Orăștie, fie intelectual, fie politic, prinde în atenția cetitorilor și are sorti de viață. D-voastră ați reușit să faceți acolo o adevărată citadelă culturală, ridicată prin o muncă stăruitoare de mai mulți ani. Aveți frumoase ziare săptămânale, cari au pătruns în inima poporului, mai ales prin nivelul mai ridicat, în care sunt scrise. Aveți editură și librărie și tot ce se cere unei edituri românești, care-și propune să dea un avânt mișcării literare. Iar în asemenea condițiuni favorabile și cu îndemnul sufletească, care se vede din silințele d-voastră, nu poate nimeni să rămână surprins, dacă găsiți de bine să încercați tipărirea și răspândirea unei nouă reviste.

Că revista d-voastră va fi binevenită, nu mă pot îndoii. Mai întâi că loc este și pentru ea, destul. Căci, în afară de „Luceafărul“, așa de adânc înrădăcinat în toate regiunile românești, care va continua apariția încurând într-o nouă formă, mai intensivă, nu găsim la noi deocamdată nici o altă revistă, care să se fi anunțat cu sentimente mai bune pentru cultivarea cetitului ca a d-voastră „Cosinzeana“.

Pentru izbânda ei necesară mai intervine și un alt moment. Astăzi la noi în Ardeal s'a ivit de-a binele o epocă de mai multă conștiință culturală. Interesul pentru noua mișcare este mai viu și mai plin de inițiativă. Numărul cetitorilor și al abonaților crește mereu, fiind cea mai evidentă dovadă pentru puțința de menținere a periodicelor. Societatea noastră s'a îndelețnicit cu revistele și, odată obicinuită, greu mai părăsește „foaia“ sa favorită. Aduceți-vă aminte de „Familia“ de pildă și veți vedea câtă intimitate eră între ea și cetitorii ei. Cu toate că, în timp de 42 de ani, a cultivat o formă veche și un sistem uzat de întocmire a materialului, cu rubrica ei permanentă cu „Bonboane“ proaspete, pe fiecare duminică, eră foarte bine primită de preoți și de alți cetitori.

Stabilind deci, din aceste dovezi antecedente, îndreptățirea de existență a „Cosinzeanei“, să trecem la amănunte, cercetând mijloacele cele mai probate pentru a putea exercita cuvenita atracție asupra publicului.

N'avem încotro. Când se vorbește astăzi de întemeierea unei reviste, cea dintâi preocupare mai posi-

tivă este partea practică. La orice întreprindere literară primează acum o administrație cu mână de fer, care știe să preîntâmpine orice greutate, evită risipa și luxul de prisos, *pentru a putea coborî prețul revistei la un minim posibil* și a-i da astfel fiecărui știutor de carte, fiecărui licean și învățător la sate, ocazia de a se putea abona. Acest principiu al reducerii prețurilor cărților, ale ziarelor și revistelor, s'a aplicat în anii din urmă și în România, cu toate că acolo hârtia este mai scumpă ca la noi, și a avut o înrăurire mare asupra mișcării sociale din anii din urmă. Iată de ce ne-ar părea bine, dacă și „Cosinzeana“ ar reuși de a pune în practică aceasta procedură și, dacă voește, să-și schimbe puțin formatul prea luxos și prea mare, să evite orice cheltuială de prisos. Și, dacă este de acord cu mine, să-și prefacă și sistemul de apariție „*de două ori pe lună*“, căci astăzi numai revistele *săptămânale* pot satisface mai repede trebuințele sufletești ale cetitorilor.

Dar iată o altă problemă mai delicată, ce se impune. Grijă de colaboratori. În timpul din urmă se încing multe polemici asupra răsplatei acelora, cari muncesc cu condeii la reviste. Combatanții se împart în două categorii. Unii numesc revistele niște „magazine“ și pe colaboratorii lor pur și simplu „mercenari“, pe cari nu-i leagă vreun scop ideal între dânșii, decât cel mult vreun interes de parvenire, sau vreo aservire politică. Alții se sprijinesc pe ideea, că revistele bune și ieftine se pot face numai cerând muncitorilor cu condeii să se resemneze și să fie numai luptători cu floarea albastră la ureche, romantici și visători. Credința noastră este însă, că nici unii, nici alții nu au dreptate deplină. E vremea acum, când nici o revistă nu poate să se teamă, că nu-și va găsi colaboratori. Avem astăzi, din mila directorilor de reviste, fără sau cu control, o grămadă de talente apreciate. În cele două capitale ale României și la noi, generația productivă, poezii și prozatorii, sunt destul de capabili pentru a întreține revistele, ce le avem. Dar, în realitate, trebuie o orientare mai mare, ca aceste talente noi să fie selecționate. Într'adevăr astăzi îmbulzătorii, începătorii problematici, umpluturile sterse și pretențioase dau năvală la reviste, încât e greu să te aperi de dânsele. Cu durere însă o spun, că e necesar și la noi în mod grabnic să se facă această amputație. Astăzi, când nu mai trăim în zilele „Ziorilor Bihorului“, nici în epoca de poezie a dlui V. B. Munteșcu-Berbecaru, revistele trebuie să se țină și la noi de legea firească a evoluțiilor literare. O limbă aleasă, o cugetare mai sobră, o simțire ordonată în toate genurile literare, trebuie introduse și la revistele noastre. O dorință, care o exprim și față de cele câteva numere din „Cosinzeana“ de până acum.

Căci, se recunoaștem drept, care trebuie să fie rostul acestei reviste, care a plecat în lume cu atâta

sfială și curățire de gânduri? Odată ce împlinește condițiile, arătate în liniile spuse aici; făcându-o săptămânală; administrându-o cu gândurile cele mai entuziaste pentru răspândirea ei largă; asigurându-o de câțiva colaboratori sistematici, de cari să nu se rușineze, și suprimând toate prisosurile diletante, — ea se va colora cu viață și cu meritul de a ști înlănțui atenția opiniei publice dela noi. Zicându-și „Cosinzeana“, revista d-voastră, voind să-și creeze un program, de sigur s'o fi gândit și la poporul român, în al cărui fantazie trăiește acest simbol al frumseții din povești. Aceasta zina ocrotitoare înseamnă desigur un indiciu pentru câteva drumuri, pe cari să le călcați, intrând mai adânc în aceea direcție literară, care poate fi mai pe înțelesul păturei celei dela țară, care știe carte și așteaptă. Popularizarea literaturii, fie prin autorii actuali de seamă, fie prin cei de mai nainte — cine citește la noi pe Creangă și pe Ispirescu la sate? — poate fi programul laudabil și cuceritor de simpatii al „Cosinzenei“.

0 0 0

ÎN ȚARA TA

VICTOR EFTIMIU

*In țara ta sună alte vânturi
Și flori și fluturi pe vâlcele.
Lumina cerului e alta
Și 'n țara ta sunt alte stele.*

*Parfumuri vagi, necunoscute
Culege vântul pe coline,
Și alte murmure împarte
În largul zărilor senine.*

*De-aceia porți în ochi mai multe
Tristeți, ca 'n ochii celorlalte!*

*De-aceia poate-n alte ritmuri
Pornește pieptul să-ți tresalte
Când împărțim singurătatea
Și calmul trist al înserării.*

*De-aceia porți în păr miresme
Mai tari ca 'n părul ori și cărei!*

*De-aceia mi-ai pătruns în suflet
Mai mult ca orice adorată
Și faci că 'n alte suferințe
Înfrânta-mi inimă să bată!*

0 0 0

SUB STEFAN-VODĂ

Nuvelă istorică

MIHAIL GAȘPAR

— urmare —

Pentru cei doi bătrâni, cuvântul bolnavului păru un balsam alinător. Acum nu mai încăpeau nedumeriri, eră moldovean, român și creștin a lui Dumnezeu.

Părintele Niculae îi apucă mâna și întrebă:

— Ți-e mai bine, frate?

Bolnavul însă socoti de mai bine a nu mai răspunde. Și bine a făcut. Trebuie să fi fost trudit rău amărătul. Ș'apoi părintele Niculae, pe lângă toate în-

sușirile bune cu cari se putea mândri, avea și un curs. Eră curios omul. Câte întrebări nu ar fi pus Sfinția Sa, creștinului.

Cum însă acesta se întoarse către părete, vădind că vrea să doarmă, părintele îl lăsă de mână și privi întrebător la boer.

Acesta îi șopti încet: Să-l lăsăm să doarmă.

Și ambii bătrâni eșiră din odaie îngândurați.

Scurt după miezul nopții boerul se dete odihnei.

Peste întreaga curte și peste împrejurimi, luna blândă vărsă urzeala ei de vrajă. Prutul vuiă frământându-și apele în cuprinsul țermurilor săi, de par'că ar fi fost un rob, care-și blastămă soarta.

* * *

A doua zi des de dimineață, boerul Stroe ascultă utrina în bisericuța curții, apoi luă pe părintele și cercetară pe bolnav. Deteră să intre încet în odaie, care nu le fu însă mirarea văzând pe acesta șezând în pat și de vorbă cu femeia rânduită să-l grijască.

Când dete cu ochii de boer, bolnavul ridică brațul teafăr, ca de salut, și zise cu glas slab.

— Dumnezeu Sfântul să plătească Domniei Tale boer Stroe, ceea ce mi-ai făcut.

Stroe Lupu fu atât de emoționat, încât nu respunse, ci strânsă numai mâna slabă a bolnavului.

Stătura astfel toți trei câteva clipe, nevolnici de a rosti un cuvânt.

Bolnavul înfrânse tăcerea.

— Și nici nu întrebi cine sunt și de unde?, îngână dânsul trist.

Boerul Stroe se așeză pe răstanița patului.

— De unde vini, am văzut eri când te-am scos din gura morții, cine ești, vei spune domniata de vei socoti cu cale a o face. Pe cât te vedește graiul, ești moldovean, și atât ajunge. Celelalte le vei spune dacă vei vrea. Dar cum te simțești.

Bolnavul avu o ușoară înfiorare.

— Acum mai bine, dar mă arde rău rana din spate.

Părintele Niculae văzu sosit momentul pentru a intra în discuție.

— În două-trei zile se închide rana, căci e neîntemnată. Știi, mă temeam să nu fi fost săgeata otrăvită și am adâncit nițel rana cu junghiul, de aceea te arde. Să n'ai nici o teamă. O să punem azi pe rană nițică unsoare de urs și s'a mântuit.

Bolnavul îi respălă cuvintele cu o privire recunoscătoare.

Boerul Stroe privi serios la bolnav.

— Dacă nu ți-e greu, frate, să ne povestești ce ți-s'a întâmplat?

Bolnavul oftă din greu. În privirea lui frântă de oboseală și dureri, pentru o clipă se ivi umbra simțământului de groază.

Propti fruntea în palmă și remase neclintit, adâncit în gânduri câteva clipe. Părea că culege de pe undeva din trecutul zilelor aducerile-aminte.

Într'un târziu apoi ridică capul și zise:

— Nu e vremea acum să vă povestesc povestea mea. Ce-a fost a trecut, pe semne așa a binevoit Domnul din ceruri. Ci înainte de toate domniata boer Stroe să poruncești să înșale calul cel mai bun ce-l ai în herghelie, să avâți în șea pe cel mai destoinic argat și să-l repezi la Suceava la Măria Sa Vodă, cu

solie pecetluită, să ridice țara, că urgie mare se pornește împotriva țării Moldovei.

— Doamne păzește, strigă părintele Niculae.

Bolnavul se opri, respiră adânc și continuă:

— Să ridice țara, boer Stroe, Măria Sa, dar cât de cu grabă. Să-i spui că Aron, feciorul Stancului de Dorna, îi trimite veste, scăpat din robia tătarilor din Crâm.

Abia termină bolnavul, și Stroe Lăpu îi și apucă amândouă mâinile.

— Tu ești fiul pierdut al lui Stancu?

Bolnavul dete din cap.

— Fii binevenit în curtea mea, fiule. Lădat să fie numele Domnului, pentru această întâmplare.

Bolnavul făcî un gest evasiv.

— Boer Stroe, nu este vreme acum de acestea. Să plece argatul cu solia la Vodă. Zilele trec și urgia se apropie asupra Moldovei. Să plece crainicul, boer Stroe. Nu-i vreme de pierdut. Țara e în primejdie.

În glasul bolnavului eră atîta tristețe, atîta durere, încît pe părintele Niculae îl scăpară lacrimile.

Boer Stroe însă plecă grăbit din odaie și reveni abia peste un cîas. Când intră dînsul pe ușă, prin fereastra deschisă se auzi tropotul cadențat al unui cal, care alergă cu frîul slobozit.

La auzul tropotului, Aron al Stancului ridică capul, ciuli întins și zise boerului:

— Mulțumesc, pentru Moldova!

Căzî îndărăt pe pernă. Peptul începî să lurceze greu, o ușoară pînză de sudoare acoperi fruntea palidă și ca de pe alt tărîm, bolnavul rosti cuvîntul:

— Apă!

Părintele apucă cana de alături și o duse la buzele bolnavului. Acesta gustă, apoi întoarse capul din nou, cerînd apă.

— Nu-i bine apă, bea dta numai ce-ți dau eu, zise părintele. Și întorcîndu-se către boer, îi șopti:

— Îl scutură iarăș frigurile.

În ziua aceasta bolnavului părea că-i este mai greu. Părintele Niculae încredință ce-i drept că așa e firea betșugului, dar boer Stroe nu se prea simțî împăcat cu încredințarea părintelui. Toată ziua umblă îngândurat prin cele odăi.

Din faptul că eră îngândurat, răsări și o altă su-părare. Jupănesele voiau să știe ce e cu străinul. Auziseră dela argați, dela femeia îngrijitoare căte ceva, dar vezi, voiau să știe mai multe. Boer Stroe însă eră îngândurat. Și atît știau nu numai jupănesele ci întreaga curte, că atunci cînd boerul e îngândurat, nu-i potrivit să-l supere omul cu întrebări.

Boerul eră ca mustul. Trebuie să-i lași vreme să fearbă.

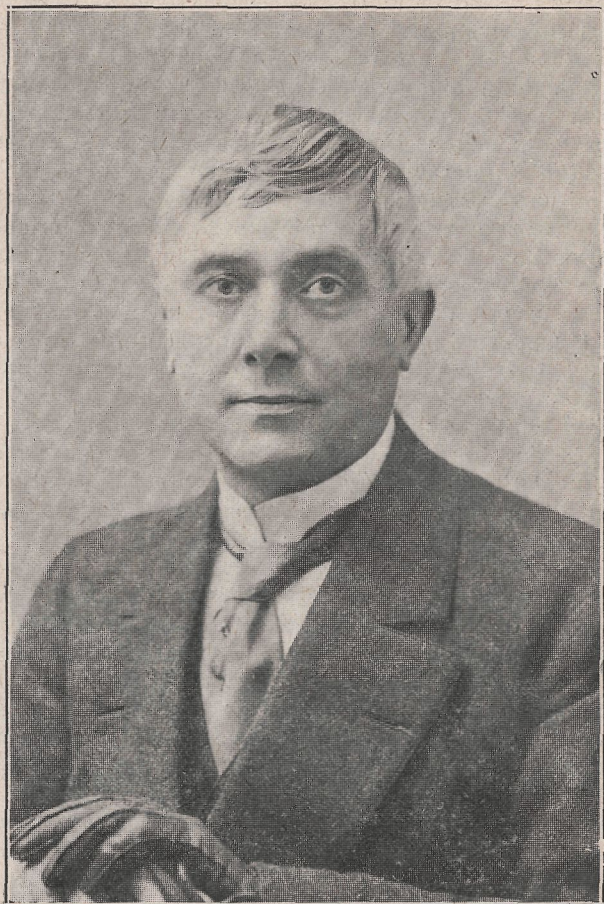
Ceea ce ispitea îndeosebi pe jupănese, eră că au-ziseră că e tînăr străinul și creștin din țara Moldovei. Voiau să știe cine e și cum e.

Pe părintele Niculae zadarnic îl așteptau. Nu eră modru să-și rupă vreme să mai ducă vreo știre și prin iatacul jupăneselor. Îl ținea boer Stroe ferecat de bolnav, și pace bună.

Pe sub seară frigurile bolnavului se potoliră și dînsul căzî într'un somn adânc și liniștit.

Boerul și cu părintele Niculae se retraseră în odaia de alături și începură a se întristă pe lângă vin roșu de Cotnar.

Stătură cei doi bătrîni mult timp tăcuți, ciocnind din cînd în cînd cupele de lemn și dînd la vale medicina tuturor morburilor de pe acele vremi.

Maurice Maeterlinck

Vezi la „Flori de-o zi”.

Opațiul din părete șărtaia clipind a oboseală.

Într'un târziu boerul Stroe rupse tăcerea.

— Îți aduci, Sfinția-Ta, aminte de pățania Stancului?

Părintele clătină din cap.

— Păi cum se poate, doar întreaga Moldovă eră plină de această pățanie.

— Nu știi domrule, grăi popa, nu-mi aduc aminte. De, bătrînețele bată-le păcatele.

— Mare lucru a fost!, continuă boer Stroe. Pot fi vreo zece ani de atunci. Eră pe la începutul domniei Măriei Sale Vodă Ștefan. Domnul trimise pe Stancu în solie de închinare la Cracovia la Leah. Stancu ca om văduv luase cu sine și pe feciorul său care putea să aibe pe aceea vreme vreo 15—17 ani. Au ajuns cu bine la Cracovia, și-au isprăvit solia și dădû să întoarne îndărăt. La curtea din Cracovia însă Stancu întâlni pe prietenul său Sebastian Radzivill, marele purtător de steag al republicii și hatman al Ucrainei.

Legaseră prietenie încă pe vremea lui Voda Bogdan, după lupta din codrii Cosminului, cînd Radzivill căzî în mâinile Moldovenilor. Stancu după război liberă pe polon fără a primi pentru dînsul schimbul de bani, pe care îl adusesese familia acestuia. De aci prietenia. De bucuria întîlnirii, hatmanul luă cu sala pe Stancu la moșia lui din Ucraina.

Acolo a petrecut Stancu o iarnă întreagă în che-furi cu boerii Ucrainei și cu căpitanii hătmăniei. În primăvară porni către casă. Până la Nistru îl petrecu Radzivill cu o sotnie puternică de Lipcani*).

Aici se

*) Lipcani = tătari nogaici, cari au primit drepturi de cetățenie polonă.

despărțiră. Cale de o zi dela Nistru însă o jerie de Tătari prădalnici, cari aparțineau hordelor de Aur a hanului din Crâm, căzû peste boer și călăreții săi.

Se dădû o luptă strașnică, care se termină cu fugărirea hordei. În focul luptei însă, bietul Stancu perdû feciorul din ochi și când călăreții se abătură la sunetul chemător al goarnei, boerul văzû cu groază că feciorul — nu-i. Scormoniră toate movilele de morți, răscolit-au toate tufișurile, cercetat-au toate împrejurimile, feciorul Stancului nu eră nicăiri. Costan, bătrânul călăreț, în sama căruia dăduse bătrânul viața feciorului său, care el însuș luptă deja vitejește dar nu prea aveă încă îndemănare în luptă, zăceă mort alături de vreo patru Tătari cumplit ciunțiți. Două zile și două nopți a stat boerul pe loc așteptându-și feciorul. Zădarnic. A treia zi porni spre Moldova, cu sufletul zdrobit.

Și de atunci n'a mai eșit în lume Stancu. S'a închis în Dorna lui și n'a fost putere care să-l scoată de acolo, după cum n'a fost leac care să-i fi alinat rana lui cea grea și grozavă.

Umblat-a toate drumurile cari numai îl puteau duce pe urma feciorului. Zădarnice au fost toate. Și-a zălogit bietul om moșiile, pentru ca să aibă cu ce-și scoate odorul din robie. Nimic. Par'că l-ar fi înghițit pământul. Toată lumea se îngrijise de copil. Părcălabii dela Nistru, cari aveau legături cu mirza-lele tătărești, întreat-au, cercetat-au după copil. Cât ai auzit domniata, atât s'a auzit de copil. Dar nu numai atât. Hatmanul Radzivil a trimis solie deadreptul la Han în Crâm, amenințând cu ruperea contractelor de pace, dacă nu ese copilul la iveală. Nimic. Cine, chiar Han să fie, poate țineă în seamă toate jergiile răzlețe ale Tătarilor dela Volga și până în Dobrogea! Zece ani s'au scurs și iată copilul perdut se găsește. Vine singur necăutat de nimeni, neașteptat de nimeni.

— Căile Domnului, boerule, zise părintele Niculae, văzând că acesta căzû pe gânduri. — Dar Stancu trăește?

— Trăește! Tii, ce bucurie pe capul lui. Puteam să-i dau de știre eu, dar am lăsat aceasta Domnului. În slujba lui și-a perdut copilul, să fie iarăș Măria Sa, care-i întinde mângăierea celor din urmă zile ale vieții lui.

O O O

Spre alte zări plecă-voi mâne...

A. COTRUȘ

Spre alte zări plecă-voi mâne
Alte priviri să mă deșepte,
Dar alții poate or să vină
Să-și suie străniile trepte.

Veni-vor alții 'n nopți albastre
La geamul tău senin să bată,
Pân' or să stingă tinereța
Și gingășia ta de fată.

Veni-vor fanși găști la modă
Și visători cu fețe pale
Și vor aduce-atâtea chinuri
În liniștea odăii tale.

Spre alte zări plecă-voi mâne
Purtând duos din țară 'n țară,
Povestea care-o știu castanii
Dintr'un amurg de primăvară.

O O O

POVESTEA LUI MUHAMMAD DIN RUDYARD KIPLING

Din englezește de: VASILE STOICA

Eră vechișoară mincea de polo. Petecită, bătută, plesnită. Și stetea pe cămin între țevile de pipă, pe cari tocmai mi le curăția Imam Din, *khitmatgar-ul*.*)

— Are nevoie Fiul Cerului de mincea asta? — mă întrebă respectuos Imam Din.

— Fiul Cerului nu-i dă ceva însemnătate deosebită; ce face însă un *khitmatgar* cu mincea de polo?

— Să fie cu iertare, am un copilaș. A văzut mincea și ar vreă să se joace cu ea. N-o cer pentru mine.

Nici pe-o clipă n-aș fi putut învinovăți pe vrednicul și bătrânul meu Imam Din, că s-ar apucă; să se joace cu mincea. Scoase dar scula hodorogită pe verandă. Și îndată izbucniră dincolo strigăte de bucurie, și se auzi tropăitul unor picioare mitite și zgomotul mincii rostogolindu-se pe podele. Micuțul, cum se vede așteptase la ușe, ca îndată să-și ia în stăpânire comara. Dar cum a ajuns el, se văză mincea?

A doua zi întorcându-mă dela slujbă cu o jumătate de cias mai de vreme ca de obicei văzui deodată în sufragerie o făptură micuță, — o făptură micuță și grăsulie îmbrăcată cu o cămașe caraghios de nepotrivită, care abia îi ajungea doar până pe la mijlocul pântecelui rotunjor. Călătoria împregiurul odăii și cu degetul cel mare în gură își fredonă ceva, și se uită la tablouri. Fără îndoială acesta eră „copilașul“.

În odaia mea firește n-aveă nici o treabă; însă așa eră de afundat în descoperirile lui, încât nici nu m-a observat în prag. Intra în odaie. Cât pe aci să moară de spaimă. Se lăsă pe podele oftând. Ochii i se deschiseră, largi, gura de asemenea. Știam ce-o se urmeze și fugii de aci urmat de un strigăt prelung și plângător, care însă fu mai curînd auzit în odăile servitorilor, decât oricare din poruncile mele. În zece secunde fu în sufragerie Muhammad Din. Plânsetul curgea desnădăjduit înainte. Mă întorsei și aflai pe Imam Din, dojenind pe micul păcătos, care întrebuintă o bună parte din cămașă ca batistă.

— Copilul acesta — zise Imam Din judecătorește, — e *budmash*, *budmash* încăpățânat. Va trebui să-l punem la răcoare în *jail-khana* pentru purtarea lui.

Nouă țipete din partea penitentului și o apologie bine ticluită către mine din partea lui Imam Din.

— Spune-i copilului, — zisei în sfârșit, — că „*sahibul*“ nu-i mânios pe el, și du-l afară.

Imam Din îi repetă, că-l iert. Micul vinovat în vremea asta își sucise cămașa în jurul gâtului, ca pe o funie, iar țipetele trecuseră în plâns domol. O porniră amândoi spre ușe.

— Numele lui, — zise Imam Din, ca și când și numele ar fi părtaș la crimă — e Muhammad Din, și-i *budmash*.

*) *Khitmatgar*—fecior în casă, servitor.

Scăpat de primejdia de față, Muhammad Din se întoarse în brațele tatălui său și rosti cu gravitate:

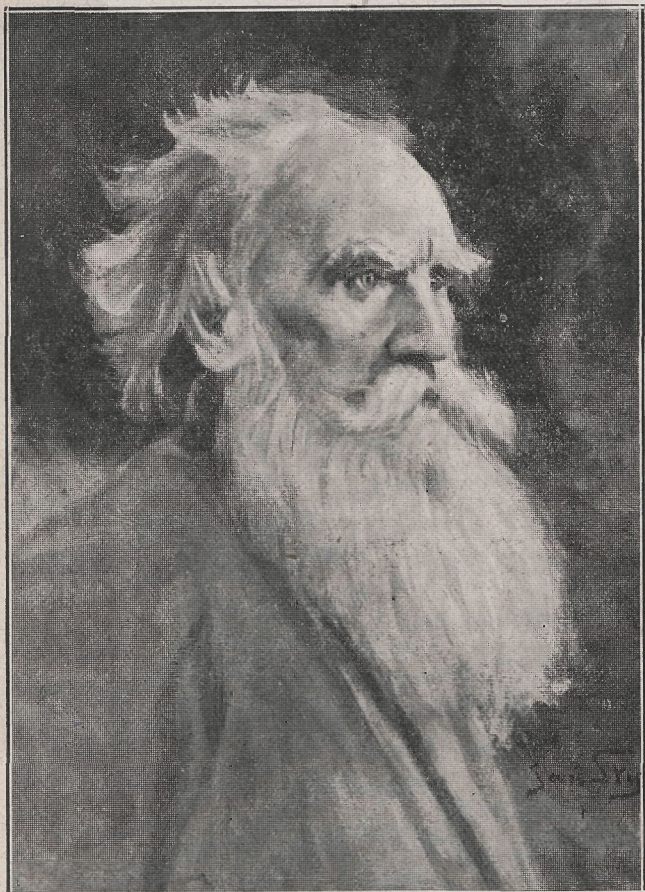
— Adevărat că numele meu e Muhammad Din, *Tahib*, dar nu sunt *budmash*. Sunt *om*.

Din ziua asta dată cunoștința mea cu Muhammad Din. În sufrageria mea n-a mai intrat, dar în curte, pe teritoriu neutral ne salutăm totdeauna cu mare ceremonie, deși conversația noastră se mărginește la „*Talaam Tahib*” din partea lui, și „*Salaam Muhammad Din*” dintr-a mea. Și în fiecare zi când mă întorceam dela slujbă, vedeam răsărind din umbra gardului de liane, unde s-ascunde, cămeșuța albă și trupșorul grăslui. Și totdeauna-mi opriam calul, ca nu cumva salutul meu se pară ușuratic, sau să rămână neobservat.

Muhammad Din n-avea tovarăși. Alergă prin curte prin tufișurile aromatice, având totdeauna ceva misterios de lucru. Într-o zi mă împedecai în ceva ispravă de a lui chiar colo în fundul curții.

Eră mincea: o îngropase pe jumătate în țărână iar în jurul ei împlântase șase fire vestejite de călănică. Dincoaci de cercul acesta urmă un pătrat mai neoblit, clădit alternativ din bucăți de cărămidă roșie și cioburi de porțelan. Totul eră apoi închis cu o mititică bancă de nisip. Sacagiul iute luă în apărare pe micul arhitect, zicând că totul nu-i decât jocul unui copil, și că nu strică mult frumuseții grădinii.

N-am avut de gând nici atunci, și nici de atunci încoace niciodată, să mă ating de munca copilului; Doamne ferește! În sara aceea însă cum mă plimbam

„Tolstoi”, de Ian Styka.

prin grădină, călcai drept în mijlocul clădirii, astfel că-i sfărmai, încă înainte de-a observa, și florile și banca de nisip și cioburile din farfurioara de săpun, fără nădejde de a mai putea drege ceva. A doua zi dimineța îl găsi pe Muhammad Din, plângând singur înrte ruinele, pe cari i le făcusem.

Cineva fără milă i-a spus, că „*Tahib*”-ul s-a suferat foc pe el pentru că i-a stricat grădina, și că i-a dărmat bazaconia folosind o mulțime de vorbe aspre. Muhammad Din, se puse pe lucru și într-un cias și jumătate șterse ori ce urmă de cioburi și de clădire. Iar când sosii din slujbă, mă întâmpină cu ochii plini de lacrimi și rugături:

— *Talaam Tahib!*

În urma unei cercetări fugitive, spusei lui Imam Din, să-l înștiințeze pe Muhammad Din, că din deosebita mea bunăvoință, de aci încolo se poate jucă, unde-i place. Îndată prinse inimă băiatul, și se apucă de planul unei clădiri, care eră menită să întunece pe cea cu mincea și florile...

Vreme de câteva luni petrecu mica ciudățenie durdulie rostogolindu-se de-a lungul umilei sale orbite dintre țărână și tufișurile aromatice, și clădind totdeauna palate minunate, din flori veștede aruncate din chiotoare, din pietricele rotunzite de apă, din cioburi de sticlă, din pene, mi se pare dela curcile mele, — totdeauna singur și totdeauna îngânând ceva cântec.

Într-o zi zăcea o întreagă grămadă de scoici multicolore lângă căscioara lui. Mă așteptam acum ca din comoara asta să clădiască ceva mult mai splendid, decât tot ce-a clădit până acum. Și nu m-a înșelat. Se cugetă el, să zicem, ca un cias când deodată fredonarea-i izbucni în cântec de biruință. Începu apoi se desemneze în țărână. Fără îndoială voia se fie un palat fără pereche acesta, căci eră de doi pași în lungime și unul în lățime. Palatul însă nu fu terminat.

A doua zi nu-mi ieși în cale nici un Muhammad Din și nu mă întâmpină la reîntoarcere nici un „*Talaam Tahib*”. Mă obicuisem cu salutul lui, și mă jigneă, că acum lipsește. A treia zi îmi spune Imam Din, că băiețelul suferă nițel de friguri și că are nevoie de chinină. Incurând dete și de medicină și de un doctor englez.

— Nu-i pic de putere de viață în copii ăștia, — îmi zise doctorul părăsind locuința lui Imam Din.

Cu o săptămână în urmă, — ce mult aș fi dat să nu se întâmple așa! — mă întâlnii cu Imam Din întovărașit de un prietin, mergând domol spre țintirul musulman. În brațe, învelit în pânză albă, ducea tot ce-a mai rămas din bietul Muhammad Din.

O O O

SINCER

Preotul: Am aflat, că aseară ți-ai sărbătorit aniversarea de 25 de ani de dascălie. N'am știut nimic, că ași fi luat și eu parte bucurosi!

Dascălul: Anume nu te-am invitat, ca să nu se întâmple vreo ceartă sărbătorească...

* * *

Intim

RADU MĂRGEAN

*Picuri grei îmi cad în geamuri
Și 'n pustiul, ce se lasă
Răsfoind prin cartea minții
Cat icoana ta frumoasă...*

*Te-am găsit.... Ești tot cea veche,
Și pe buza ta suptire,
Și în ochii tăi cei limpezi
Nu-i o umbră de iubire.*

*Serioasă... cați în larguri,
Parcă te-ai gândi de este
Înțeles mai mult în viață,
Ca 'ntr-o singură poveste...*

*Frumuseță fără suflet,
Chip de marmoră tăiată,
Nepăsarea ta ucide
Toată dragostea curată...*

O O O

Influența frigului și a căldurii asupra vieții

Prof. T. LIVIU BLAGA

— III —

Temperaturile foarte scăzute amintite până acum și a căror influență, sau mai bine zis neinfluență asupra organismelor am arătat-o, sunt temperaturi produse pe cale artificială, căci în natură nu putem întâlni niciodată ger atât de mare.

Ținuturile cele mai reci de pe pământ nu sunt precum am fi dispuși a crede, cei doi poli ai pământului, ci așa numitul *polul de frig* în Siberia. Acolo putem întâlni temperaturi până la 69 grade Celsius sub zero. Și totuși chiar și acolo aflăm păduri — lucru de necrezut aproape — iar la poli absolut nici o vegetație deamănă de amintit.

Cauza probabil e aceea, că la poli domnește prea mult întunerec. Zilele de câte o jumătate de an se schimbă cu nopțile tot atât de lungi, deci imposibil ca vegetația să ducă în astfel de condiții. Chiar dacă în zilele cele lungi ar încolți vreo vegetație mai pîrnică, nopțile tot atât de lungi ar împiedeca-o în o dezvoltare mai departe. În Siberia e altcum, căci cel puțin acolo e o schimbare regulată de zile și nopți.

Dar nu numai în stare amorțită pot suportă plantele temperaturi scăzute. Sunt numeroase plante, cari se simt foarte bine aproape de punctul de înghețare a apei, ba se și sporesc chiar. Am amintit deja în cele dinainte o alge, care trăiește în râurile de munte și cari s-a acomodat atât de bine la frigul acela de ghiață, încât nici nu mai poate suferi temperaturi mai

urcate. În mările polare sunt alge destul de superioare, cari trăesc la temperaturi îndată sub punctul zero, simțindu-se tare bine în apa aceea ghețoasă.

Cele mai multe plante dela noi se prăpădesc la temperaturi de 45 grade peste zero, este însă o alge, care într-atât s-a obicinuit cu temperaturi scăzute, încât se prăpădește deja la 16 grade peste zero.

În general plantele, cari se află pe o treaptă mai superioară de dezvoltare, sunt neasemănat mai puțin rezistente, decît celelalte. Plantele cele verzi se prăpădesc deja la 5—6 grade, până când arborii cu coaje supoartă temperaturi cu mult mai scăzute. Pe deoparte îi scutește coaja ca mediu izolator, pe de altă parte au la îndemână o mulțime de alte mijloace de apărare. Chiar și în ținuturile noastre pădurile pot suporta frig de 25 grade fără nici o stricăciune.

Din cele de până acum am putut vedea, că viața, atât plantele cât și bacteriile, rezistă într'un mod aproape de necrezut față de temperaturile cele mai scăzute. Să vedem acum ce rezistențe ne prezintă viața față de temperaturi urcate, față de călduri mari.

Și aici bacteriile sunt acelea, cari ating recordul cel mai mare. Cele mai multe dintre ele suportă temperaturi până aproape de 100 grade Celsius. Peste temperatura aceasta (temperatura, la care fierbe apa) puține sunt, cari mai scapă încă cu viață. Pe aceasta se întemeiază doar metoda cunoscută de a steriliza lichidele, că le încălzim până la 100 grade Celsius.

Bacilul fânului, care se poate întâlni în masse mari pe fân uscat, supoartă temperatura aceasta, la care fierbe apa, fără a suferi cătuș de cât. Chiar și unele bacterii, ce trăiesc în pământ arător, supoartă temperaturi peste 100 grade.

Și după cum am văzut că sunt plante, cari se simțesc bine și se sporesc la ger mare, tot astfel întâlnim plante, cari își petrec întreagă viața la temperaturi mari. În izvoarele calde cu temperaturi până la 70 de grade Celsius trăesc bacterii, cari încă se simțesc bine și se sporesc la temperatura aceasta.

De altcum la temperaturile urcate aflăm mai puțină variație. Cele mai multe plante mai superioare nu supoartă temperaturi mai urcate ca 40—45 grade.

Puține abateri sunt dela regula aceasta. Temperatura cea mai prielnică pentru plante, la care funcțiunile de viață să petrec mai repede, e 30 grade.

Bine înțeles, că plantele sudice, mai cu seamă cele tropice, reclamă temperaturi mai mari.

Ne întrebăm acum, că oare cum se face, că creșterea și toate funcțiunile de viață ale plantelor stau într'o strînsă legătură cu temperatura, că cresc și scad cu aceasta?

Creșterea se întemeiază pe anumite procese chimice, ce se petrec în celulele plantelor și ca la orice proces chimic astfel și aici se reclamă o anumită energie, consumată în formă de căldură. Cu cât se consumă mai multă căldură, cu atât se accelerează

Chip din izbucnirea Vezuului

și creșterea, și din contră se întârzie cu cât căldura consumată e mai puțină.

Când li se ia căldură din ce în ce, procesele chimice, deci creșterea, procesele de viață nu se mai pot continua, tocmai fiindcă le lipsește căldura, de care au nevoie la acestea... plantele cad în amorțeală.

Mai departe e bătător la ochi faptul, că plantele, cari au suportat temperaturi relativ destul de scăzute, suferă stricăciuni atunci când se desghiață foarte repede, mai departe, că schimbări vehemente în temperatură, de pildă bruma în nopțile de primăvară, pricinuesc pagube cu mult mai mari, decât un ger, care vine încetul cu încetul. Toate acestea stau în legătură cu procesele ce se petrec la înghețare și desghiețare în celulele plantelor.

Să zicem de pildă că cade o brumă pe timpul, când plantele se pregătesc la creștere, adică primăvara, când toate țesăturile sunt pline cu apă. Apa din celule va îngheț prefăcându-se în mici cristale de

ghiață și fiindcă apa atunci când îngheață se umflă, își mărește volumul, rezultă că celula cea nou născută se rupe și natural că organele atinse de brumă mor. De se întâmplă însă să cadă brumă în timp normal, adică toamna, când plantele au îndepărtat apa de prios din celule, atunci frigul nu poate aduce nici o pagubă.

Acum putem înțelege ușor și aceea, pentru ce o desghiețare repede are influință mai stricăcioasă chiar decât bruma. La o desghiețare repede devine liberă deodată multă apă, care la temperaturi mai mari ocupă un volum mai mare decât gheața dinainte, ceea ce iar provoacă o plesnire, o sdrobire a celulelor. Prin urmare căldurile mari, ce ar veni pe neașteptate primăvara sunt tot atât de vătămătoare pentru țesăturile plantelor, ca și bruma în timpul acesta. Peste tot orice schimbare bruscă în temperatură are urmări grave.

Reasumând cele spuse, constatăm următoarele:

La cele două puncte extreme stau totdeauna bac-

teriile. Ele pot trăi dela 250 grade sub zero (-250°) până la aproape 160 grade peste zero ($+150^{\circ}$), prin urmare într'un interval de aproape 400 de grade, o capacitate de acomodare, cum n'o mai aflăm nicăiri altundeva.

Între aceste două puncte extreme de -250 și $+150$ grade sunt marg.nile în cari mai pot încă trăi cele mai multe plante. Hotarele însă cu mult mai înguste dela -60 până la $+50$ grade, prin urmare un interval abia de 110 grade.

Și mai înguste în sfârșit sunt hotarele temperaturilor celor mai prielnice pentru viață și cari variază din caz în caz.

Putem zice, că viața organică dispune de o rezistență în adevăr de admirat față de temperaturile dela suprafața pământului, de o facultate de acomodare aproape de nepriceput, încât și din împrejurările cele mai nefavorabile iese învingătoare.

(Prelucrată după „Urania“, 42, 1911, Viena).

0 0 0

În serile târzii de toamnă...

T. MURĂȘAN

În serile târzii de toamnă
Când pacea și-a deschis sicriul
Și simți pe fiecare clipă
Crescând în jurul tău pustiu,
Tristeță tu, copila toamnei,
Pe urma razei din perdele
Te-ai strecurat așa 'n neștire
În strâmtul odăișii mele...
...Mi-ai stat pe-o clipă 'n dreptul lămpii
Sfărmand un păhărel de șoapte
Ca o ființă răătăcită
Pe căi pustii, în cap de noapte...
Mi-ai răs apoi cu ochii limpezi
Și-adânci ca visul cel de mâne,
Atât de dulce, că deodată
Te-am prins în brațele-mi păgâne...
A fost un vis?... pe mine însă
Acasă, 'n parc, la colț de cale
Mă urmăresc mereu de-atuncea
Doi ochi jesuși cu fir de jale...

0 0 0

TOPIRE ȘI DISOLVARE

GAVRIL TODICA

În știință auzim des zicându-se „zahărul se disolvă“, ceea-ce Românul cinstit aș zice că „se topește“. Așa l-a învățat mamă-sa de-acasă.

Ce se sfătoșește deci știința cu „disolvarea“ ei? Ori vrea să se arate mai cu forfoi încurcând mințile oamenilor cu cuvinte de prisos, pe cari nu le înțelege obștea?

Ei bine, știința are dreptate. Ea nu încurcă decât mințile celor leneși, cari nu vreau să învețe.

A *disolvă* nu e tot una cu a topi. Se topește unsoarea și se topește ceara de față focului; se topește ferul în cuptoarele fabricelor, se topește și gheața iernii când o ajung razele soarelui de primăvară. Gheața se transformă în apă; unsoarea sleită în unsoare moale; ceara pe aceeaș urmă. Dar oare în acelaș mod „se topește“ sarea în apă, zahărul în cafea?

Nicidecum!

Astfel vom zice, cu oamenii de știință, că zahărul, sarea etc. se *disolvă în apă*. Ceara se topește în față focului. Sarea se disolvă în apă, dar nu se topește la foc, unsoarea se topește la foc, dar nu se disolvă în apă.

La disolvare avem daci *două* corpuri unul care disolvă, numit *disolvant*, celalalt, care se disolvă, numit *disolut*.

Disolvantul cel mai răspândit e *apa*.

La topire sau fusiune avem numai *un* corp, care se înmoae, sub puterea căldurei.

Gheața se topește la temperatura de 0° Celsius. *Mercuriul* (argintul viu) la -38.8° adică la aproape 29 grade sub zero.

Cum pe la noi nu prea sunt geruri de 39 grade, înțelegem de ce se întrebuințează termometrele cu argint viu.

Mai iată temperatura de fusiune pentru câteva substanțe.

<i>Staniu</i> (cusutorul)	se topește la	232° C.
<i>Bismutul</i>	„	268° „
<i>Cadmiul</i>	„	321° „
<i>Plumbul</i>	„	327° „
<i>Zincul</i>	„	419° „
<i>Antimonul</i> (stibiul)	„	630° „
<i>Argintul</i>	„	962° „
<i>Cuprul</i> (arama roșie)	„	1065° „
<i>Aurul</i>	„	1064° „
<i>Oțelul</i>	„	1450° „

Din câteva substanțe precedente se pot compune unele *aliage* sau amestecuri, cari se topesc foarte ușor. Astfel:

Aliagiul lui d'Arcet se compune din:

5 părți Plumb, 3 părți Staniu (cusutor), 8 părți Bismut. Se topește la 94° C.

Aliagiul lui Wood se compune din:

2 părți Plumb, 4 părți Staniu, 1—2 părți Bismut și se topește între 66 și 71° .

Cu aliage de aceste se fac plombarile sacilor, ușilor de vagoane și altele.

Din cele înșirate vedem că știința are dreptate, când face deosebire între topire și disolvare.

o o o

SPICUIRI LITERARE

SCRISORILE

D. ANGHEL

Cuvintele închid o vrajă neînchipuită în ele.

Și ei amândoi, ca unii ce-și petrecuseră multă vreme ca să le înțeleagă taina, cumpănindu-le în balanța lor de aur, o știau aceasta. Și cum erau departe unul de altul, își scriau în fiecare zi. Suflurile lor îngemănate își trimiteau ecouri și dragostea, neîntinată de nimicurile și mizeriile unei vieți duse la un loc, sporea cu maldărul de scrisori. În ele era tot ce era mai bun în sufletul lor.

Cele scrise în amurguri, când melancolia crește din unghere și sufletul e furat de nostalgie, cu litere de umbră păreau scrise, cu vorbe în surdina îngânate, cu pauze de întunecare vioriu întrerupte. Cele scrise dimineața, când e soare, cu vorbe vocalice și sonore, ca picurii de apă ce cad într-un afund de fântână, turburându-i adâncul în cercuri, așa vibrau de clare. Era când soare, când umbră în ele, căci pe artist un instinct înăscut îl vestește și e firesc ca atunci când asta nu mai poate găsi nimic, să găsească iubirea cea ce n'a fost ea în stare. Știind că gândurile lor nu vor fi cetite decât de ei, o cochetărie ascunsă îi făcea să-și îngrijască forma, să găsească cuvântul anumit, care face să tremure sufletul îndelung și care închide în el mai mult decât îl încapă literile.

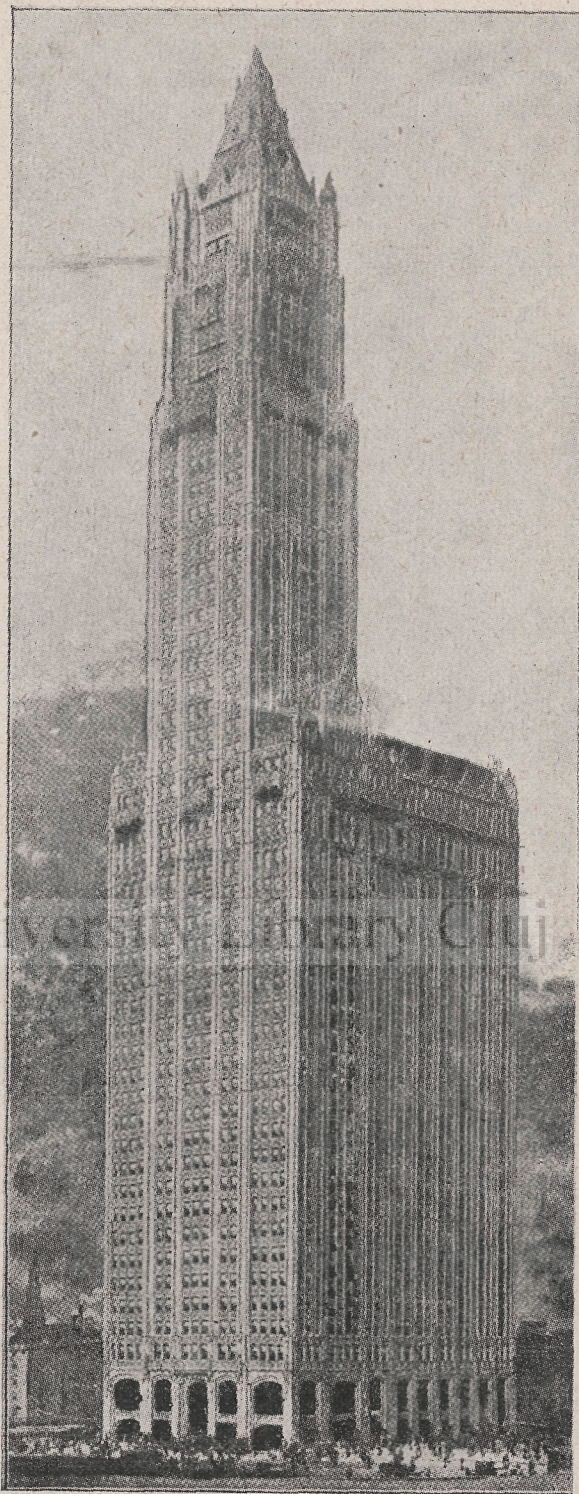
Ele oglindeau toată viața lor, resfrângeau toate privesțele pe unde trecuseră, spuneau toată poezia minutelor lor de inspirație, vedeau toate îndoelile și cântau toate avânturile. Depărtarea le fermeca toate și apoi amorul deschide pretutindeni perspectivele cele mai nebănuite. Gândul ca vântul cel nevăzut care nu cunoaște hotare nici stavilă, ca sufletul acesta viu și liber, care se plimbă și rătăcește în voe, pe unde îi place, care se înalță de pe mări unde flutură albele pânze, sau vine încărcat, mânănd înaintea lui cine știe ce miresme, — astfel rătăcea și el, căutând apoi să închidă tot ce văzuse și simțise, în cuprinsul unui plic ce avea să străbată lumea.

Și așa, albe și roze, albastre ori viorii, ca niște păsări călătoare răzlețite de stol, plicurile veneau, se încrucișau pe drum poate, neștiute, scriau drumul dorului dealungul lumii, ca apoi, odată ajunse la timp, să-și povestească celorlalte noile știri aduse cu ele de aiure...

Ecourile ce se întrebau și își răspundeau, fulgii aceștia de toate colorile, ce-și încrucișau calea și apucau pe drumuri osebite, fărîmiturile acestea, pe care le desprinde amorul din suflet ca petalele unei roze, turburate de mireasma ei însăși, ce străbătuseră atâtea cale, făcuseră atâtea ocoale, dornice parcă de a se regăsi, de a se revedea din nou, nostalgice parcă de a întregi la un loc mănunchiul acestor două suflete plămădite din atâtea flori deosebite, se făcură din ce în ce mai rare însă și dela o vreme încetară.

Două plicuri numai, ca ultimii fulgi pe care îi mai poartă vântul după o furtună, își mai încrucișară calea.

Marele amor ce aplecase de atâtea ori capetele visătoare ale acestor doi îndrăgostiți, pe zăpada filelor albe, marea pornire ce alergă în căutarea cuvintelor rare ce închid în ele mai mult decât numărul de slove ce-l alcătuiesc, aprigul dor ce ținea veșnic treze ecourile, capriciosul joc de flacări, trebuia să se stângă și el...

Cea mai înaltă casă din lume, în New-York.

Și cum scrisorile, în fond, sunt minutele de slăbiciune ale sufletului, pornirile neînfrânate, când poate voința nu mai e stăpână pe cugetare, mărturia mută a atâtor intimități, — ce-ar mai căuta în stăpânirea unui străin, când pornirea din care au fost scrise a murit?

Și eroii mei atunci, ca și mulți alții, au hotărât să reintre fiecare în stăpânirea acestor mărturii ce i-ar fi stânjenit poate mai târziu. O întâlnire fu pusă la cale și cel ce fusese mai înflăcărat poate, luându-și comoara ce-o ținea închisă de ani de zile într-o cutie frumos încrustată, urcă scările dragei lui spre a-și lua, în schimb, scrisorile sale.

De ce urcă însă treptele, de ce se simțea mai în-

duioșat și privea mai sfios la cutia aceasta pe care o ducea cu dânsul, ca pe un sicriu. Nehotărât rămase câteva clipe lângă ușă, apoi sună încet. În pridvor, un miros puternic îl întâmpină. Nepăsătoare, lumea tărcată a florilor privi la el.

Fete roșii și albe clintiră abia; verdele trist al plantelor de iarnă îi strecură ca o umbră pe suflet. Se reculesc însă și intrând în salonul unde toate erau cunoscute de atâta timp, așază stângaciu cutia cu relicve lângă masă și așteaptă.

Albă și sveltă, într'un matineu de dantele, ținând o cutie la fel în mână, iubita lui intră și în timp ce el, stânjenit, își înclină capul salutând, ea, cu o mișcare liniștită, puse cutia pe care o adusese, lângă a lui.

Un miros bine cunoscut de liliac se împrăștiă în casă și în tăcerea aceasta cum stau amândoi alături și departe totuș, cunoscuți și străini, unul în fața celuiilalt, lângă cutiile așezate pe masă ca două sicrie, o rază veselă de soare intră și umplu cu un praf de aur tot cuprinsul.

Străin și ca venit de departe parcă dulcele glas ce răsunase de-atâtea ori altfel pentru el, întreabă:

— „Sunt toate?...“

Și el, deschizând cutia, în care stau gramadă sfărâmurile ei de suflet, portretele de eri, și mai de mult, florile uscate din alte primăveri, voind să pară cât mai nepăsător, răspunse:

— „Toate!“

Și cu un gest, răsturnând cuprinsul, le arată. Albe și roze, albastre ori viorii, ca o ninsoare multicoloră, plicurile se răspândiră pe masă și tot trecutul, tot ce fusese, tot ce închideau în ele, reînviă pe neașteptate.

Pală, mâna ei mișcând o umbră, se întinse și ea spre cutia unde dormeau scrisorile lui și făcu acelaș gest, ca și el.

Și acum grămezile amândouă, prietenele de eri și potrivnicele de astăzi, obositele păsări ce nu mai puteau să zboare, liniștiții fulgi ce făcuseră atâtea ocoluri, fărâmurile acestea pe care le desprinsese amorul din sufletul lor ca petalele unei roze turburate de mireasma ei însăși, mult dornicele de a se revedea și de a reîntregi la un loc mănunchiul acestor două suflete făcute din atâtea flori deosebite, zimbiră trist o clipă una în fața celeilalte.

Turburată ea întinse din nou mâna și luă una la întâmplare pe care își aruncă ochii. Un zimbet de ironie se ivi pe marginea gurii și aruncându-o în grămadă, luă alta. El, ca să nu i se vadă turburarea care îl câștigă, făcu la fel, dar pe buzele lui nu înflori ironia ci un zimbet trist și plin de nesfârșită melancolie.

O lacrimă îi împânzi vederea și literile începură a jucă, și atunci uitând parcă unde se găseă și uitând pentru ce venise, nevăzând ochii albaștri ce se ridicau mirați asupra lui, urmă să cetească înainte ca și cum în minutul acela primise scrisoarea aceasta pe care o ținea în mână și nu în alte vremi, într'un ceas care bătuse de mult și nu mai avea să se întoarcă înapoi...

Ea, câștigată la rândul ei de farmecul tainic ce-l închid în ele cuvintele, de puterea aceia ascunsă care are darul de a învia vremile și de a te face să trăiești clipa pe care o închide, simți că i se umezesc ochii de lacrimi. Ar fi voit să-și întoarne capul, să n'o vadă el, să nu facă o mișcare; dar îi eră teamă până să și clipească, nu cumva lacrima ce-o simțea între gene, să i se rostogolească pe obraji și să-i vădească înduioșarea.

Cuprins de aceiaș simțire, el îndoi repede scrisoarea care începuse să-i tremure în mână și apropiin-

du-se din nou de masă, fără să privească la ea, începui să-și adune scrisorile. Dar una câte una le luă și cerțându-le, își aminti de unele scrisori ce nu le află în grămadă și zise:

— „Cele scrise din Roma nu le găsesc“...

— „Trebuie să fie“...

Și aplecați pe masă, amândoi, începură să caute. Mânile lor se atinseră. Parfumul de liliac mirosi și mai stăruitor alături de el și glasul ei sună din nou:

— „Uite, ici sunt cele din Paris... Acestea sunt cele scrise acum un an... Și iată și cea dela început, cea dintâi pe care mi-ai scris-o“...

— „Da, mi-aduc aminte“, și cu frunțile aproape alăturate, cu ochii alergând pe aceleași linii, furați de vraja trecutului, începură să cetească împreună. Năvalnic tot ceea ce fusese reveneă, toate amintirile se redeșteptau ca și când dase la o parte cineva o perdea; și amorul, pierdutul lui amor, ca un pribeag ce-ar apărea într'un afund de alee, căutându-și drumul, pași din nou spre ei; și două lacrimi căzură în acelaș timp pe filele veștede ale scrisorii...

Și cum pribegele ce colindase lumea făceau acum o singură grămadă, astfel și cei doi veniți cu gând vrăjmaș unul către celălalt, vrăjiți de farmecul și puterea ce-o ascund în ele slovele, căzură unul în brațele celuiilalt.

0 0 0

FLORI DE-O ZI

MAURICE MAETERLINCK

VASILE STOICA

Ciudat, că în vremea din urmă Belgia a dat literaturii franceze pe doi dintre cei mai de seamă scriitori de azi: pe Maurice Maeterlinck și Emile Verhaeren, pe marele analist al inconștientului și pe marele poet al frământării și vuietului orașelor cufundate în fumul fabricilor, și al țăranilor bronzăți de pe țărinile Flandrei. Și ceea ce e mai ciudat, e că amândoi au străbătut numai cu greu în literatura franceză, că însuș Saint-Beuve îi luă în zeflemea poreclindu-i streini și înșirându-i alături de adevărații venetici: Jean Moréas și Jean Psichari. Locul de cinste la care au ajuns, și unde stau astăzi acești doi giganti ai nordului francez, au să-l mulțumiască numai și numai talentului lor fără seamăn. Circulau anul trecut svonuri, că o să fie distinși amândoi cu „premiul“ „Nobel“. Premiul însă fu dat neamțului Paul Heyse, stârnind un murmur de nemulțumire în întreagă opinia publică franceză, mai ales că Paul Heyse nici pe departe nu-i artistul care să se poată măsura cu cei doi francezi belgieni. Nemulțumirea s-a mai potolit în zilele acestea, când storthing-ul svedez a oferit lui Maeterlinck premiul. Publicul francez și cu el cea mai mare parte a lumii literare din lume și-a văzut întrupată măcar una din dorințele sale, dacă nu amândouă.

Maurice Maeterlinck s-a născut la Gand în Belgia în 1862. După isprăvirea claselor secundare la jeșuiți trecu la universitate și silit de părinți se apucă să studieze drepturile, spre ceea ce nici o atragere n-avea. Ajuns avocat apără din oficiu vreo două procese. Inima însă-l trăgea aiurea. Într-o bună zi plecă la Paris. Aici petrecu un an, 1888. Revista „La Pleiade“ pe care o întemeiasc cu câțiva prietini, n-a izbutit; se întoarse deci acasă aducând niște versuri pe care le

publică în 1889 sub titlul de »*Serres chaudes*«, versuri cam dulcele, plătute sub impresia simbolismului, dar din cari licăria Maeterlinck-ul de mai târziu. Încurând publică drama »*La princesse Maleine*«. Și aceasta-i întemeie viitorul.

Piesa ajunsese în mâna lui Octave Mirbeau. Concepția îndrăzneată, ideile nouă, avântul, puterea mistică ce plutește asupra ei, toate acestea-l uimira pe marele poet al extremelor. În articolul său din »Figaro« vorbea despre ea ca despre o astfel de operă de artă care întrece tot »ce-i mai frumos în Shakespeare«. Fără îndoială era o exagerare aceasta; articolul însă l-a relevat pe Maeterlinck și i-a deschis drumul. Poetul își câștigă încredere și se puse pe lucru. Învăță englezește și se cufundă în studierea epocii lui Shakespeare, studii apoi pe Nemți, mai ales pe clasici, pe romanticul Novalis și pe filosofi. Căută pretutindeni să-și îmbogățească vederile, să se apropie cât se poate de mult de »adevăr«. Era convins că poetul din »mila lui Dumnezeu« nu există, că pe lângă scânteia divină trebuie ocupație, muncă, nizuință veșnică spre adevăr, că opera de artă afară de talent cere și pătrunderea și înțelegerea eternelor frumseți ale omenirii.

Ocupația aceasta, alături de dezvoltarea firească a individualității, care progresează cu vârsta, ne lămuresc pe deplin înlănțuirea ideilor lui, cea mai unitară și cea mai organică, din câte s-au văzut vreodată.

Poet al tainei ce ne împrejmuie, al inconștiențului, al ideii înainte de a deveni idee, al sentimentului înainte de a fi sentiment, al impulsurilor obscure, cărora numai urmările li se văd, — e pătruns în întâiele sale opere, — »Teatru«, — de concepția fatalistă, că omul e o ființă neputincioasă în mijlocul eternului mister, ursit să rabde și să sufere toate capriciile forțelor necunoscute, că orice împotrivire e zadarnică și că însuș scopul vieții se pierde în întuneric nelăsând nici o fericire.

Ideile acestea se schimbă încetul cu încetul în spre bine, partea mai neagră începe să dispară și în locul ei străbat licări de nădejde și de încredere în viață. La Oostacker observă viața laborioasă a albinelor și se convinge că omul trebuie să lucreze, că în muncă există un soi de fericire. Căutând »*La vie des abeilles*« însă îndată se întreabă cetitorul: »Dar bine de ce atâta frământare? Ce scop are munca poporului acestuia de albine? Să aibă ce mânca iarna? Dar de ce să mănec iarna? Ca să ajungă iarăși vara să înceapă frământarea dela început?... Ce rost, ce farmec are viața?« Și întrebarea asta din urmă se repetă tot mai puternic, convingându-ne, că ne având scop, nici farmec n-are, și că prin urmare fericirea e o himeră. A simțit și Maeterlinck povara acestei întrebări, — dovadă că am putut-o simți noi, — dar n-a putut da nici un răspuns.

Cugetarea lui însă se desvoltă, se amplifică și se lămurește tot mai mult. În ultima sa operă, în feria »*Pasărei albastre*« (»*L'Oiseau bleu*«) ajunge la convingerea că fericit atunci e omul, când face bine de aproapele său.

Să nu creadă însă cineva că schimbarea aceasta s-a întâmplat la anumite date fixe, că trecerea dela epoca întâia la a doua și dela a doua la cea din urmă, s-a întâmplat brusc, arătând astfel deosebiri pronunțate. Omul rămâne deapăruri slab în opera lui Maeterlinck, față de misterul pururi puternic ce-l înconjură, poetul însă a revărsat din ce în ce mai multă milă, nădejde și lumină asupra faptelor lui. Trecerea

e abia perceptibilă, ca trecerea dela o culoare a curcubeului la ceaialaltă.

Iar din întreagă opera sa se resfrânge o milă nemărginită cu poezia ei pătrunzătoare, și o morală înaltă și neprihănită.

* * *

O LUME, CARE DISPAR...

Eram băiat pe vremea aceea. Întâia oară plecasem în streini și ca copilul trăit în mijlocul țărâniei, cum am ajuns în oraș, câteva zile n'am făcut altceva, decât am cutreerat străzile și-am trecut în revistă, tot ce putea să-mi atragă luarea aminte. Mă opriam mai ales înaintea galantarelor prăvăliilor și admiram nimicurile de tot soiul, cari îmi ațâtau din caleafară mult fantazia. Naintea unei librării mă opriam într-o sală ploioasă de Septembrie și — țin minte ca acum — mi-am pironit ochii pe un chip, care arăta un om îmbrăcat în haine largi, pistrițe, cu ochii așezați pieziș în cap, cu fața galbină, ca ceara, din care bunica suceă luminări în vinerea paștilor, și tuns jur-împrejur pe cap afară de creștet, de unde se prelinge la vale o coadă groasă, chică, cum îi zic fetele pe la noi. Am găsit foarte interesantă făptura aceasta omenească și multă vreme nu mi-a eșit din minte. Ardeam de curiozitate să știu ce fel de om e și pe unde trăiește acest soi de vietător. Dvoastă veți înțelege acum, că e vorba de un chinez...

Mai târziu am cetit multe despre acest popor, și am început a avea pentru el o deosebită simpatie. Îmi plăceau credințele lui și mai ales figura lui *Budha*, fiul regelui *Sakiamuni*, o admiram foarte mult. Acest om, dar dumnezeu, care a predicat în veacul al șasălea, că supremul bine e neștiință, în aceea *Nirvana*, care singură poate mântui pe om de mizeriile și năcazurile unei vieți pământene, mi-a impus, nu că ar avea poate întocmai dreptate, ci pentru cutezanța acestei dogme...

Veacuri de-arândul, poporul chinez a trăit închis în o lume a sa, în credințele sale, hrânindu-se din cultura sa proprie și închinându-se zeilor săi speciali. Și a fost fericit. Între uriașele ziduri chineze, ajunse azi proverbiale, s'a țesut o lume fantastică, s'au creat acele basme fermecătoare, pe cari noi le cunoaștem sub numele de »*O mie și una de nopți*«, s'a inventat pravul de pușcă, tiparul și alte invenții, de cari noi, europenii culți am dat atât de târziu. Credința lor în statuete de piatră, cioplite după forma și asemănarea omului, era naivă, dar nu de disprețuit. Prin codri seculari se țeseau acele vise pline de romanticism, pe cari poetul *Calidasa* le-a perfecționat în sublima sa dramă *Sacotala*. Totul s'a dezvoltat în altă măsură, ca la noi; mai natural și mai patriarhal, dând acestui popor caracteristica sa proprie, orientală. Și această lume plină de poezie, singura poate, care în Asia a rămas până acum streină de cultura europeană, cu instituțiile ei, azi e pe ducă, azi e gata să dispară. În China, de vreo două luni de zile e revoluție, și pârjol de foc trece din un colț în altul al țării. Armatele răsculaților — și ei sunt mai puternici — străbat încet dar sigur spre capitala țării, ca să apuce frânele conducerii ei în mână. Acele orașe cu timbru chinezesc a parte, pe străzile cărora la loc deschis erau localuri de ospitalitate, friserării și altele, azi sunt cuprinse de fior și nu mai vezi ieșind în lec-tica purtată de servitori, pe cutare domniță chineză mititică, cu piciorușele numai cât pumnul, ci doar soldați înăspriți, lovind cu arma peatra dospită cu sânge. În China își face drum cultura europeană, care va schimba înfățișarea acestei țări, mamă a culturii noastre, și poe-

zia va înlocui-o cu vieața ei seacă, pururi calculată. În-
tâia urmare a învingerii civilizației europene a ieșit
deja la iveală. Din capitala uriașei împărății, din *Pe-
king*, se vestește, că s'a permis prin lege ca chinezii
să-și taie cozile din creștetul capului. Adio deci, tu
semn caracteristic al aceluia popor, care se numește *fiul
Cerulei*. Botezul întrării în cultura europeană e făcut
deja. Poate nu e nevoie de-acum înainte, nici de zece
ani, și în China se va reformă totul. Puterea *mandari-
nilor* va dispărea și *ministeriu responsabil* va lua câr-
muirea țării și *constituția* își va revărsa supremul bine
peste țară. Câteva zile, câteva săptămâni, luni poate,
va fi o veselie bună, și o beție de fericire, că s'a
proclamat constituția fericitoare și despotismul s'a șters
din vieața unui popor. Cele 400 de milioane de oameni
însă nu vor înțelege din toate acestea, decât puțin,
foarte puțin. Își vor șterge mirați ochii, să vadă mai
bine, și când va trece cel din urmă *mandarin* pe străzi,
înaintea căruia nu se vor mai închina *toți*, cutare chi-
nez din clasa *șudra* (de jos) va simți în suflet o înfiorare
și poate cel dintâi va presimți ce are să vie...

Totul se va schimba și din ce a fost, va rămâ-
neă puțin de tot. De sigur se vor ridica palate pentru
ministere, se vor ridica tribunale, în cari se va făuri
dreptatea constituției, pe care noi o cunoaștem atât
de bine.

Sărmani chinezi, eu regret schimbarea aceasta a
voastră, și vă compătimesc! Fugiți, fugiți de civilizația
europeană cu aierul ei rece, înfiorător și nu lăsați să
vi se răpească cea din urmă licărire de poezie sfântă:
credința voastră în *Nirvana*, pe care noi cei din Eu-
ropa nu o avem, cu toate că poate o dorim atât de
mult. În codri vostri seculari, cu zâne și cu feți-fru-
moși, în colibele voastre scunde locuiește azi mulțumi-
rea, visul și credința. La ce să perdeți aceste trei arme
sigure ale fericirii pământene, de dragul unei spoeli,
hădă, rece, degustătoare, căreia noi ne-am obișnuit
să-i zicem *civilizație*. O nu, nu rupeți vâlul viselor,
țesute mii de ani, ca să-și poată ajunge ținta câțiva
inși, care nu au nimic sfânt, numai interesele lor pro-
prie. Nu gustați din acest pom oprit al lumii moderne,
ca să aveți ce regreta, cât veți mai trăi pe spinarea
bătrânului pământ!

ooo

RÂNDURI MĂRUNTE

DL A. CIURA

autorul volumului „*Amintiri*“, care a apărut în „*Biblioteca
scriitorilor dela noi*“, ne-a promis colaborarea la revistă, pe care
va începe-o în numărul de Crăciun.

SOCIETATEA SCRITORILOR ROMANI

în constituirea din anul acesta a ales președintă de onoare
pe poeta *Carmen Sylva*, regina României, președinte de onoare
pe ministrul instrucțiunii: *C. C. Arion*, iar ca președinte activ
pe *Emil Gârleanu*, directorul teatrului național din Craiova.

Între membrii noi primiți în sânul societății, sunt dintre
scriitorii ardeleni tineri: dsoara *Ecaterina Pittiș* și dl *I. U. So-
ricu*, colaboratori ai revistei noastre.

POEMELE SINGURĂȚĂȚII

volumul de poezii al dlui Victor Eftimiu s-a pus sub presă
și va apărea în curând.

MISTERUL POETULUI

celebrul roman al scriitorului italian *Antonio Fogazzaro*,
care e atât de puțin cunoscut la noi în Ardeal, va apărea înce-
pând cu numărul de Crăciun, în revista noastră. Traducerea e
făcută într-un stil limpede și poetic de *D. Tomescu*, singurul la noi
care a tradus din marele scriitor italian. Atragem luarea aminte
a cetitorilor nostri asupra acestui roman splendid, cu părți lirice
de o frumusețe rară, și cu o notă de gingășie pătrunzătoare.

SCRISORILE

bucata literară a poetului *Anghel*, pe care o reproducem
în numărul acesta la „*Spicuri Literare*“, e din revista „*Vieața
Românească*“, care apare în Iași în condiții foarte bune. Se poate
cumpăra cu numărul dela „*Librăria Națională*“ din Orăștie. Prețul
unui exemplar cor. 2— Apare lunar.

TABLOUL ION CUZA VODĂ

pe care l-am reprodus în numărul trecut al revistei noas-
tre se află de vânzare în „*Librăria Națională*“, din Orăștie-Szász-
város. Prețul unui exemplar e 3 cor. + 20 bani de porto.

LA REDACȚIE

am primit următoarele cărți noi:

I. Chitriu: Poezii, 1 cor.

ooo

SCRISORI DELA REDACȚIE

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT

Sulcină: Încercare nereușită.

Vidra: Slabă.

Trei povești: Nu sunt potrivite pentru revista noastră.

Z.: Subiecte cunoscute, cântate de poeți cu mult farmec.
Nu-i în ele nici o notă nouă. — Adresa cerută: Brașov, Str.
Cimitirului Nr. 7.

G.: Minica e o lucrare bunicică, de un diletant iscusit în
arta scrisului. Versurile mai slabe.

Flori ofilite: Morala dela sfârșit putea lipsi. Are pasaje
destul de drăgălașe și cu puțină rotunjire s-ar putea publica. Dacă
s-ar pune în unele locuri mai multă grijă pe stil și s-ar mai
scurta nițel, am publica-o și noi la „*Flori de-o zi*“, căci e în
genul acelei rubrici scrise.

Ciocârlie: Un cântec, ca atâtea altele, cari se scriu, dar
nu se publică.

ooo

GHICITURI ILUSTRATE

Deslegarea ghiciturei din numărul trecut al re-
vistei noastre e:

„*Desgroapă moșnege, cu mânilor 'n tremur*“

„*Comoara ta sfântă de jale,*“

„*Tu porți ferecate durerile noastre*“

„*În, vaiurul strunelor tale!*“

Ghicitura au deslegat-o corect 30 de inși.

Premiul s-a sortat abonaților: *Genica Halmágyi*,
Al. Baneasu și *Ioan Deleu*.

Deslegarea ghiciturei din numărul acesta să ni se
comunique până în 25 l. c.

BIBLIOGRAFIE

Au apărut și se află de vânzare la „**Librăria Națională**” în Orăștie următoarele cărți:

Iorga: Oameni cari au fost	cor.	3.—
Ion Gorun: Știi Românește?	„	1'35
Cristescu și Bratu: Metodica învățământului primar	„	6.—
Victor Cathrein: Concepția catolică despre lume	„	1'95
Sofia Nădejde: Robia banului, roman	„	2.—
Dr. N. C. Paulescu: Instincte sociale, patimi și conflicte, remedii morale	„	2.—
Björnsterne Björnson: Synnove Solbaken	„	1'50
D. Zamfirescu: Anna, roman	„	2.—
Carmen Sylva: Pe Dunăre	„	1.—
„ „ In luncă	„	1.—
Cardinalul Wisemann: Fabiola, rom.	„	2.50
Dr. Lupăș: Însămănătatea bisericii	„	0.10
Goethe: Hermann și Dorothea, trad.	„	0.80
I. A. Basarabescu: Nuvele	„	2.—
Gaster: Crestomația rom. I—II	„	5.—
Coșbuc: Sacontala, trad.	„	5.—
Goga: Însemnările unui trecător	„	3.—
T. Mera: Din țări streine	„	2.—
Iorga: Tulburările bisericesti și politica-nismul	„	0.75
Iorga: Serbările dela Blaj	„	0.30
Strin: Din sârmana mea grădină (poezii)	„	1.—
Cotruș: Poezii	„	1.—
H. Stahl: Bucureștii ce se duc	„	2.50
Iorga: In era reformelor	„	2.—
A. D. Culea: Învățământul despre natură	„	3.50
A. C. Cuza: Scăderea populației creștine și înmulțirea jidanilor	„	0.60
A. Maior: Magdalena, dramă	„	3.—
Dostoievski: Crimă și pedeapsă	„	4.—
O. Tăslăuanu: Informații literare și culturale	„	2.—
L. Dauș: Dușmani ai neamului, roman	„	3.—
Schopenhauer: Aforisme, trap. Titu Maiorescu	„	3.—
Urechia V. A.: Legende Române I	„	3.50
„ „ „ „ II	„	3.50
Renard: Este omul liber?	„	2.—
I. Stuart Mill: Robia femeii	„	1.—
H. Lecca: Cancer la inimă, piesă	„	1.—
Dim. Oeconomu: Capul lui Mihai Vi-teazul	„	0.60
I. Grămadă: Din Bucovina de altădată, schițe	„	0.20
Iules Verne: Castelul din Carpați	„	1.60
L. Dauș: Străbunii	„	1.50
Conan Doyle: Duett, roman	„	1.60
Dr. V. Onișor: Legiunea țării noastre	„	1.—
Iorga: Ceva despre Ardealul românesc	„	0.60
Dr. Simon: Vasile Nașcu, legat	„	6.—

Pecurariu: Elemente de estetică	cor.	1.20
Dr. D. Moldovan: Advocatul popular	„	2.50
„ „ „ „ „ leg.	„	3.50
Nordau: Minciunile convenționale	„	1.20
Agârbiceanu: În întunec, nuvele	„	2.—
Maria Moscu: Ada Lazu, nuvele,	„	2.—
Ciura: Icoane	„	1.20
Bălăior și Tămăița, 15 povești	„	0.50
Caton Theodorian: La masa calicului	„	1'50

Cărți pentru copii:

Dr. C. Popescu: Povești și fabule pen-tru copii, volum ilustrat	„	3.—
Robinson Crusoe, tradus de Rosetti, ilustrat	„	3.—
Smara: Corbul cu pene de aur	„	2.50
Copiii la țară. poveste veselă, ilustrată	„	3.—
Preublări prin lume: Americile și Australia	„	1.50
Adelina Maior: Biblioteca Copiilor II. „ „ „ „ III. „	„	1.—
„ „ „ „ „ IV. „	„	1.60

Cărți științifice:

Dr. L. E.: Omu! Anatomia capului	„	1'50
Iirsich: Orzul și cultura sa	„	1.—
Mic Atlas din istoria naturală	„	4.—
Berbecul și oaia	„	2.—
Seyfferth: Cânele, structura și organele sale	„	2.—
„ Boul și vaca	„	2.—
A. Socec: Calul, principii asupra lui	„	6.—

Reviste:

Ramuri:	„	0.60
-------------------	---	------

Piese teatrale noi:

Herz: Când ochii plâng	„	0.30
V. Stoica: Scrisori (trad.)	„	0.30
E. Suciu: Țiganul în căruță	„	0'30
„ Sara pe uliță	„	0'20
S. Bornemisa: Musca (monolog, trad.)	„	0'20
„ Nasul („ „)	„	0'20
„ Întâia scrisoare de dra-goste (monolog, trad.)	„	0'20

Calendare:

Calendarul național	„	0'40
Poznașul	„	0'60
Amicul poporului	„	0'70
Calendarul „Minervei”	„	1'30

O O O

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani.

A APĂRUT

„ALMANAHUL SCRIITORILOR DELA NOI“

o foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde fotografiile alor 46 scriitori născuți în Ardeal, Țara-Ungurească și Bănat, viața lor pe scurt, înșirarea cărților ce le-au dat la lumină și o bucată literară, vreo poezie, o nuvelă ori ceva știință, până acum nepublicată încă! Pentru întâia oară ni-e dat nouă Românilor de pretutindenea, ca să avem o astfel de carte la îndemână, care ne face cunoscuți pe cei mai de seamă scriitori născuți dincoace de Carpați, azi în viață.

„*Almanahul scriitorilor dela noi*“ e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitoare dela noi, și e un mărgăritar prețios pentru fiecare casă românească! Căci cine nu dorește să cunoască și înfățișarea și viața celor mai de seamă fii ai neamului său, al căror scris îl cetește zilnic în ziare și prin reviste?

„*Almanahul scriitorilor dela noi*“ mai are apoi încă un capitol interesant și de mare preț: *capitulul presei*. Se arată capurile tuturor foilor românești de dincoace de Carpați, se espune pe scurt istoricul fiecăreia, ce procese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine scrie de prezent la ea.

Almanahul la sfârșit are și *Calendar pe 1912*, așa că ori cine cumpără „*Almanahul scriitorilor dela noi*“, nu mai are nevoie de alt calendar în casă!

Deoarece cartea aceasta s'a tipărit numai într'un număr restrâns de ecsemplare, rugăm on. public cetitor românesc să grăbească a o comandă, ca fiind o carte aievea prețioasă, interesantă și instructivă.

Un ecsemplar costă cor. 1.80 trimis franco. Dacă se comandă peste 5 ecsemplare la un loc, pe aceeaș adresă, se dă ecsemplarul cu numai cor. 1.60; iar cei, cari comandă la un loc peste 10 ecsemplare, îl capătă cu cor. 1.40, franco. Banii să se trimită pe adresa: „*Librăria Națională*“ S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

Pentru România și altă străinătate fiecare ecsemplar costă Lei 2.—.